

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන.

1.1 මතය

ශ්‍රී ලංකා නිවාස සංවර්ධන මූල්‍ය සංස්ථා බැංකුවේ (“බැංකුව”) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 (1) ව්‍යවස්ථාව සමග සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් බැංකුවේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය හා මුදල් ප්‍රවාහ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 මතය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී බැංකුව අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරීත්වය බැංකුව ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා බැංකුවේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

බැංකුවේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, මේ සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16 (1) උපවගන්තිය ප්‍රකාරව, බැංකුවේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය කෙරේ.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇති වන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතික වීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදුකිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි බලපෑමක් විය හැකි බව අපේක්ෂා කෙරේ.

මා විසින් වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය කරන ලදී. තවද,

- වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගේ අවදානම් හඳුනාගැනීමේදී හා තක්සේරු කිරීමේදී අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමෙන් වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන්නාවූ අවදානම් මගහරවා ගැනීමට, ප්‍රමාණවත් සහ සුදුසු විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම මාගේ මතයට පදනම් වේ. වරදක් නිසා සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවක් හේතුවෙන් සිදුකරන ලද ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයක් හඳුනා නොගැනීම මගින් සිදුවන්නාවූ බලපෑම ප්‍රබල වන අතර, දුස්සන්ධානය, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීම, වේතනාන්විත මගහැරීම හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මගහැරීම වංචාවක් ඇතිවීමට හේතු වේ.
- අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම්කිරීම පිණිස සමාගමේ අභ්‍යන්තර පාලනය සම්බන්ධයෙන් අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලද නමුත්, අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශකිරීමට අදහස් නොකරයි.
- කළමනාකරණය විසින් අනුගමනය කරනලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය සහ යොදා ගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල හා සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම්වල සාධාරණත්වය ඇගයීම.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂිමත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව් කිරීම ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතු වේ. මාගේ නිගමනයන් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා ලබා ගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි මත පදනම් වේ. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් විය හැකිය.
- හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත්ව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණ අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් බව ඇගයීම.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ බැංකුවේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව,
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට බැංකුවේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, බැංකුව ක්‍රියාකර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,

- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව.

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම පිළිබඳ අභ්‍යන්තර පාලනය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(i) ණය කළමනාකරු ශේෂය සහ පොදු ලෙජරය අතර රුපියල් මිලියන 47 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.	මෙය පද්ධතියේ දෝෂයක් හේතුවෙන් සිදුවූ අතර රු.46,175,259.95 ක් දැනටමත් නිවැරදි කර ඇති අතර රුපියල් 797,668.05 ක් කෝ - බැංකු පද්ධතියේ විකුණුම්කරු (core banking vender) සමඟ නිවැරදි කරගනිමින් පවතී. නොසසඳන ලද වටිනාකම රුපියල් 797, 668.05 දක්වා අඩු කර ඇත. මේ ගැටළුව නිවැරදි කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගනිමින් පවතී.	වෙනස හඳුනාගෙන නිවැරදි කිරීමට අවශ්‍ය පියවර වහාම ගත යුතුය.
(ii) පවරාගත් දේපළ 10ට අදාළව අයකර ගතයුතු වූ රුපියල් 503,282 ක ණය ශේෂය පවරා ඇති දේපළ ගිණුමේ (2500904001) පවතින අතර එය ණය කළමනාකරණ පද්ධතියට (LMS) ඇතුළත් කර නොතිබුණි.	පවරා ඇති දේපළ ගිණුම් සඳහා 2000 වසරට පෙර ගිණුම් ප්‍රතිපත්තිය වූයේ පවරා ගත් දේපළ සඳහා වූ ගිණුම් පියවා එම ශේෂයන් වෙනම පොදු ලෙජරයේ සටහන් කිරීමයි. 2000 වර්ෂයෙන් පසු, ඉහත ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය වෙනස් වූ අතර, පවරා ගත් දේපළ ගිණුම් හඳුනාගැනීම සඳහා වෙනම කේතයක් (කේත අංක -06) යොදන ලදී. ඒ අනුව 2000 වසරට පෙර පවරා ගත් දේපළ වල ශේෂය පමණක් අදාළ ලෙජර් ගිණුමේ පවතී. කෙසේ වෙතත්, අපි එවැනි දේපළ පිළිබඳ විස්තර සමඟ ලෙජර් ගිණුම් යාවත්කාලීන කරන්නෙමු.	හඳුනාගන්නා ලද ගැටළු නිවැරදි කිරීමට පියවර ගත යුතුය.

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ගෙවිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(i) පවරා ගත් දේපළ විකිණීමෙන් ලැබුණු රුපියල් 932, 619 ක අතිරික්ත මුදල අදාළ ගනුදෙනුකරුවන්ට නොගෙවා වැඩිපුර අයකරගැනීමේ ගිණුමේ (Over Recovery) (1310190028) දක්වා තිබිණි. කෙසේ වෙතත්, 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට රුපියල් 902, 213 ක අතිරික්ත ශේෂයක් වර්ෂයකට වැඩි කාලයක් අදාළ ගනුදෙනුකරුවන්ට ආපසු නොගෙවා පැවතුණි.	2023 දී මෙම ශේෂයන් ආපසු ගෙවීමට කටයුතු කරමින් පවතී.	අතිරික්ත ශේෂය අදාළ ගනුදෙනුකරුවන්ට ආපසු ගෙවීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
(ii) වසර 5කට වැඩි කාලයක් ණය හිමියන්ගේ නොග මිලදී ගැනීමේ ගිණුමේ (1310190072) රුපියල් මිලියන 1.04ක් ඉතිරිව තිබුණි. තවද, සැපයුම්කරුට ගෙවිය යුතු ගිණුමේ (1310210012) පවතින රුපියල් මිලියන 4.2ක ශේෂය වසරකට වැඩි කාලයක් මුළුල්ලේ නිරවුල් කර නොතිබුණි.	අයිතම අනුව විමර්ශනය සිදුවෙමින් පවතින අතර නිවැරදිකිරීම් කටයුතු 2023 දී අවසන්කිරීමට නියමිත වේ.	දිරිස කාලීන හිඟ ශේෂයන් හැකි ඉක්මණින් නිෂ්කාශනය කිරීමට පියවර ගත යුතුය.

1.7 නීති රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති රෙගුලාසි වෙත යොමු කිරීම	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(i) ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලද උපදෙස් සහ මාර්ගෝපදේශ	අ) 2021 සැප්තැම්බර් 14 දිනැති බැංකු පනතේ අංක 13 මාර්ගෝපදේශ	විශේෂඥ දැනුම නොමැතිකම හේතුවෙන් දැනට ආකෘති වලංගු කිරීම අභ්‍යන්තර විගණන අංශය (IAD) විසින් සිදු නොකෙරේ. මෙම නිරීක්ෂණ විගණන කමිටුවට සහ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයට යොමු කර	ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව (CBSL) විසින් නිකුත් කරන ලද බැංකු පනතේ උපදෙස් පිළිපැදිය යුතුය.
- 9.1.6 වගන්තිය	භානිකරණයන් ගණනය කිරීම් ආකෘති අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ මගපෙන්වීම මත බලපත්‍රලාභී බැංකුවේ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී (CEO) සහ අදාළ ප්‍රධාන කළමනාකාරිත්වය (KMPs) සඵලදායී ආකෘති වලංගු කිරීමේ ක්‍රියාවලීන් තුළින් ණය අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ සහ මිනුම් ක්‍රමවලට හැකියාව ඇති බව සහතික කිරීම සඳහා අඛණ්ඩ පදනමක් මත නිවැරදි, ස්ථාවර සහ අපක්ෂපාතී පුරෝකථන	විශේෂඥ දැනුම නොමැතිකම හේතුවෙන් දැනට ආකෘති වලංගු කිරීම අභ්‍යන්තර විගණන අංශය (IAD) විසින් සිදු නොකෙරේ. මෙම නිරීක්ෂණ විගණන කමිටුවට සහ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයට යොමු කර	ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව (CBSL) විසින් නිකුත් කරන ලද බැංකු පනතේ උපදෙස් පිළිපැදිය යුතුය.

ඇස්තමේන්තු සැපයීමේ හැකියාවක් පවතින බව සහතික විය යුතුය. කෙසේ වෙතත්, සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ බැංකුවේ ආකෘති වලංගු කිරීමේ ක්‍රියාවලියට අදාළ කිසිදු සාක්ෂියක් විගණනය සඳහා ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.

ඇති අතර IAD සඳහා ප්‍රමාණවත් ලෙස සම්පත් ලබා ගැනීම පිළිබඳ උපදෙස් ලබාගැනීමට නියමිතය. මීට අමතරව, ඒ සඳහා පුහුණු වැඩසටහනක් සංවිධානය කරන ලෙස අප මානව සම්පත් අංශයෙන් ඉල්ලා ඇත.

- 14.2 වගන්තිය

අභ්‍යන්තර විගණනයේ කාර්යභාරය
 අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යය අවම වශයෙන් වාර්ෂිකව, දත්ත සුමට කිරීම සමඟ භාවිතා කරන සියලුම ණය අවදානම් තක්සේරු ආකෘති, යෙදවුම් සහ උපකල්පන වලංගු කර ඇගයීමට ලක් කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, අභ්‍යන්තර විගණන අංශය විසින් මෙම අවශ්‍යතාවලට අනුකූල වී ඇති බව සහතික කිරීම සඳහා ලේඛනගත සාක්ෂි කිසිවක් ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි

විශේෂඥ දැනුම නොමැතිකම හේතුවෙන් දැනට ආකෘති වලංගු කිරීම අභ්‍යන්තර විගණන අංශය (IAD) විසින් සිදු නොකෙරේ. මෙම සොයාගැනීම් මණ්ඩල විගණන කමිටුවට සහ මණ්ඩලයට තීව්‍ර කෙරෙන අතර IAD ප්‍රමාණවත් ලෙස සම්පත් ලබා ගැනීම පිළිබඳ උපදෙස් ලබා ගනු ඇත. මීට අමතරව, ඒ සඳහා පුහුණු වැඩසටහනක් සංවිධානය කරන ලෙස අප මානව සම්පත් අංශයෙන් ඉල්ලා ඇත. අවශ්‍ය දැනුම එක්රැස් කිරීමෙන් පසු අපි අනාගතයේදී ආකෘති වලංගු කර ඇගයීමට ලක් කරන්නෙමු.

CBSL විසින් නිකුත් කරන ලද බැංකු පනතේ උපදෙස් අනුගමනය කළ යුතුය.

- 14.3 වගන්තිය

අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යය මඟින් ප්‍රධාන සාධක ග්‍රහණය කරගැනීම හා නිවැරදිව ක්‍රමාංකනය කර ඇති බව සහතික කිරීම සඳහා පශ්චාත් පරීක්ෂණයේ (Back Testing) ප්‍රමාණවත්භාවය සහ සඵලතාවය පිළිබඳ සහතිකයක් සැපයිය යුතුය. කෙසේ වෙතත්, නැවත පරීක්ෂා කිරීමේ ප්‍රමාණවත්භාවය සහ සඵලතාවය පිළිබඳ සහතිකයක් සැපයීම සඳහා අභ්‍යන්තර විගණනය මගින් අවශ්‍ය කාර්යයන් සිදු කර ඇති බව සහතික කිරීමට කිසිදු සාක්ෂියක් ලබා ගැනීමට නොහැකි විය.

අදහසට එකඟ වේ. අපගේ පද්ධතියේ පවතින දත්ත "goAML" සමඟ සැසඳීමේදී දත්ත ගොනුවල පවත්නා නොගැලපීම් හා නොසැසඳීම් ප්‍රමාදයට හේතු විය. එය ශාඛා සම්බන්ධ කර ගනිමින් අතින් (Manually) නිවැරදි කළ යුතු අතර ක්‍රියාවලිය සඳහා යම් කාලයක් ගත වේ. සියලුම දෝෂ සම්පූර්ණ කිරීම/නිවැරදි කිරීමකින්

අදාළ මාර්ගෝපදේශ අනුගමනය කිරීම අවශ්‍යය වේ.

ආ) 2006 අංක 06 දරන මූල්‍ය ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතේ 06 (අ) වගන්තිය සහ 2008 ජූනි 25 දිනැති අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රය

සඳහන් කර ඇති පනතේ අර්ථ දක්වා ඇති සෑම ආයතනයක්ම, ඕනෑම මුදල් ඒකකයකින් රුපියල් මිලියනයකට වඩා වැඩි මුදලක් හෝ ඊට සමාන ඕනෑම මුදලකින් ඕනෑම මුදල් ගනුදෙනුවක් හෝ ඉලෙක්ට්‍රොනික අරමුදල් මාරු කිරීමක්, මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකයට වාර්තා කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, විගණනයට ලැබී ඇති තොරතුරුවලට අනුව, 2023 පෙබරවාරි මාසයේ සිට බැංකුව විසින් මිලියනයකට වැඩි ගනුදෙනු වාර්තා කර නොතිබුණි.

තොරව, එය "goAML" හරහා ඉදිරිපත් කළ නොහැක.

EFT/CTR ඉදිරිපත් කිරීමේ ප්‍රමාදය වළක්වා ගැනීමට සහ දෝෂ අවම කර ගැනීමට ශාඛා සඳහා උපදෙස් නිකුත් කිරීමට පියවර ගෙන ඇත. තවදුරටත් නියාමන විධිවිධානවලට අනුකූලව නියමිත වේලාවට ඉදිරිපත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය අවධාරණය කළේය

ඇ) 2011 ඔක්තෝබර් 05 දිනැති හා 2011 අංක 7 දරන බැංකු පනතේ උපදෙස්වලට අනුව සංශෝධිත 2014 ජූනි 26 දිනැති 2014 අංක 4 දරන බැංකු පනතේ 2.9 වගන්තියේ උපදෙස්වලට අනුව 2015 ජූලි 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා **IRM** රාමු පිළිබඳ වැඩසටහන,

සියලුම බැංකු තොරතුරු ආරක්ෂණ කළමනාකරණය සඳහා මූලික ආරක්ෂක ප්‍රමිතිය ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, තොරතුරු පද්ධති අත්පත් කර ගැනීම, සංවර්ධනය කිරීම සහ නඩත්තු කිරීම සම්බන්ධයෙන් වන පාලන 5ක් බැංකුව විසින් අනුගමනය කර නොමැති බව නිරීක්ෂණය විය. තවද, ආරක්ෂක වසම් 14 ක පාලන 95 න්, 2022 වර්ෂය තුළ බැංකුවට අනුකූල වීමට හැකි වූයේ පාලන 45 කට පමණි.

අදහස් සමඟ එකඟ වේ. බැංකුව මූලික ආරක්ෂණ ප්‍රමිතියේ (BSS) අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමේ අඛණ්ඩ ක්‍රියාවලියක යෙදී සිටී. පවතින සම්පත් කළමනාකරණය කරමින් නියමිත ප්‍රමිතීන් සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා කාර්ය මණ්ඩලය යොදවා ඇත. අනුකූලතාවයේ වැඩිදියුණු කළ තත්ත්වය පහත දක්වා ඇත. 2024 මාර්තු 31 වැනි දිනට පෙර සියලුම අනුකූලතා සපුරාලීමට බැංකුවට සැලසුම් කර ඇත.

අදාළ මාර්ගෝපදේශ අනුගමනය කිරීම අවශ්‍යය වේ.

(ii) CBSL විසින් නිකුත් කරන ලද උකස් කිරීමේ මාර්ගෝපදේශය

අ) 15 (7) වගන්තිය

ඇපකරය මත ණයට දුන් මුදලට වඩා වැඩි මුදලකට උකස් භාණ්ඩ විකුණනු ලැබුවහොත්, එහි පොලිය සමඟ, භාණ්ඩ විකුණා ඇති මුදල තැපැල් ගාස්තුව සහ ගාස්තු අඩු කිරීමෙන් පසු උකස් කළ තැනැත්තාගේ ණයට ඇති ඉතිරි මුදල ගැන උකස් පොතේ සඳහන් ලිපිනයට ලියාපදිංචි තැපෑලෙන් උකස්කරුට බැංකුව වහාම දැනුම් දිය යුතුය. කෙසේ වෙතත්, උකස් වෙන්දේසියෙන් ලැබුණු අතිරික්ත මුදල් රුපියල්

ගිණුම්වල ඇති අතිරික්ත මුදල් ගැන ගනුදෙනුකරුවන්ට දන්වා ඇත. කෙසේ වෙතත්, ගනුදෙනුකරුවන් ප්‍රතිචාර දක්වා නැත. එබැවින් මෙම අතිරික්ත මුදල 2023 දී ගෙවීමට ඉදිරි ක්‍රියාමාර්ග ගනිමින් සිටී.

අදාළ මාර්ගෝපදේශ අනුගමනය කිරීම අවශ්‍යය වේ.

1, 520,409 ක් වසරකට වැඩි කාලයක් තිස්සේ වෙන්දේසි රන් ණය ගිණුමේ (1310170013) රඳවා තිබුණි.

(iii) ණය අයකරගැනීමේ අත්පොත

අ) 4.1.9 වගන්තිය

වෙන්දේසි දේපල මත ලැබුණු අත්තිකාරම් ටෙන්ඩර් මණ්ඩලය විසින් ටෙන්ඩර් අනුමත නොකළ විට සාධාරණ කාලයක් තුළ ටෙන්ඩර් මුදල අදාළ තැන්පත්කරුවන් වෙත ආපසු ලබා දිය යුතුය. කෙසේ වෙතත්, වෙන්දේසි දේපල මත ලද අත්තිකාරම් ගිණුමේ තැන්පත්කරුවන්ට නොගෙවූ මුදල් ලෙස රුපියල් මිලියන 3.24 ක අතිරික්ත මුදල් අදාළ තැන්පත්කරුවන්ට නොගෙවා වසරකට වැඩි කාලයක් පවතින බව නිරීක්ෂණය විය.

2023 දී මෙම ශේෂය ආපසු ගෙවීමට කටයුතු කරමින් පවතී.

අදාළ ලංසුකරුවන්ට අතිරික්ත මුදල් ආපසු ගෙවීමට කටයුතු කළ යුතුය.

(iv) රන් ණය සඳහා ආයතනික උපදෙස්

අ) 18.3 වගන්තිය

රන් ණය යටතේ ලබා දුන් අත්තිකාරම් අක්‍රිය වූ විට ගිවිසුම්ගත කාලසීමාව අවසන් වන දින සිට මාස තුනකට පසුව වෙන්දේසියක් පැවැත්වීමට මූලික කටයුතු සම්පාදනය කළයුතුය. කෙසේ වෙතත්, 2021 අගෝස්තු 31 දිනට (භෞතික සත්‍යාපනය කරන අවස්ථාවේදී) රුපියල් 384,000 ක් වූ රන් ණය අංක 04ක් NPL කාණ්ඩය යටතේ පැවතුනි. විස්තර පහත දැක්වා ඇත.

•112850000157 - භාණ්ඩ රක්ෂණයෙන් ප්‍රතිපූර්ණය කිරීමට නියමිතය.
 •112850000510, 1128000000554-මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ අධිකාරිය හරහා පරීක්ෂා කිරීම සඳහා සැකසහිත ලිපි සම්බන්ධයෙන් වැඩිදුර විමර්ශන සඳහා අධිකරණ නියෝගයක් ලබා ගැනීමට අපි දැනටමත් පිළියන්දල පොලිස් ස්ථානයට පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කර ඇත. සඳහන් කරන ලද උකස් ණය වලට අදාළ භාණ්ඩ සම්බන්ධ ලිපි ප්‍රධාන කාර්යාලයට භාර දෙන ලදී.
 •112850000517 - පාරිභෝගිකයාගේ ලිපිනයට පැමිණි නමුත් පාරිභෝගිකයා සම්බන්ධ කර ගැනීමට නොහැකි විය. මිලභ උකස් වෙන්දේසිය සඳහා ඉදිරිපත් කිරීමට නියමිතය.

රන් ණය විකට්		අත්තිකාරම් ගෙවා ඇති උකස් ලිපි	නිරීක්ෂණය
අංකය	දිනය	(රු.)	
11280000157	08/05/2017	200,000	ව්‍යාජ උකස් රන් භාණ්ඩයක් හඳුනාගෙන ඇති අතර තවමත් රක්ෂණ හිමිකම් බැංකුවට ලැබී නොතිබුණි..

1128 0000 0510	17/06/2 020	73,000	සැක සහිත උකස් රන් භාණ්ඩ ලෙස
112 00 0005 54	07/10/2 020	86,000	හඳුනාගෙන ශාඛාව එය වැඩිදුර විමර්ශන සඳහා ප්‍රධාන කාර්යාලයේ රන් ණය අංශය වෙත යවා ඇත.
1128 0000 0517	08/07/2 020	25,000	උපදෙස් අනුව පියවර ගෙන නොතිබුණි.

(v) මෙහෙයුම් අත්පොත

අ) මෙහෙයුම් පිළිබඳ අත්පොතෙහි 2 (2.2) වගන්තිය, 2016 ඔක්තෝබර් 24 දිනැති අභ්‍යන්තර චක්‍රලේඛ අංක GCL/2012/094 (සංශෝධන 1), 2022 අගෝස්තු 24 දිනැති GCL/2012/094 (සංශෝධන 02) සහ 2018 මැයි 28 දිනැති ALCO පත්‍ර අංක 05

ප්‍රතිලාභ, තිළිණ, නිවාස අයෝජන, විශ්‍රාම රැකවරණ වැනි ඉතුරුම් ගිණුමක් ආරම්භ කිරීමේදී අවම ශේෂය එවැනි ගිණුම්වලට තැන්පත් කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, 2022 වර්ෂය තුළ බැංකුව ශේෂය "0" සහිත ඉතුරුම් ගිණුම් 19 ක් විවෘත කර ඇත. විස්තර පහත දැක්වේ.

ඉතුරුම් ගිණුම් වර්ගය	ගිණුම් ගණන
ප්‍රතිලාභ	09
තිළිණ	01
නිවාස ආයෝජන	03
විශ්‍රාම රැකවරණ	01
සෙට් ලෝ ලයිස්	01
ස්මාර්ට් ගෝල්ස්	04
Total	19

මෙම ගිණුම් වැරදි ලෙස විවෘත කර ඇති බව ශාඛා විසින් දන්වා ඇත. මෙහෙයුම් අංශය හරහා ගිණුම් අවලංගු කරන ලෙස ශාඛා වෙත උපදෙස් ලබා දී ඇත. ගැටළු නිරාකරණය කර ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගනිමින් පවතී

(vi) අභ්‍යන්තර චක්‍රලේඛ

අ) 2021 අගෝස්තු 05 දිනැති අංක GCL/2012/084 (සංශෝධන 07) චක්‍රලේඛය

සේවලාභියාගේ සම්පූර්ණ වැටුප හෝ ණය වාරිකය සේවයෝජකයා විසින් බැංකුවට ප්‍රේෂණය කිරීම අනිවාර්ය වන අතර ණය මුදාහැරීම සිදු කළ යුත්තේ අදාළ බැංකු ගිණුමට වැටුප් හෝ සමාන මාසික වාරිකය (EMI) ප්‍රේෂණය කිරීමෙන් පසුව පමණි. කෙසේ වෙතත් පිළියන්දල ශාඛාව විසින් හයිඩ්‍රාමනී සමූහ ව්‍යාපාරයට ණය 04ක් සහ වෙනත් ආයතනවලට ණය 07ක් වැටුප් හෝ EMI

අනාගතයේදී චක්‍රලේඛ අදාළ අනුගමනය කරන ලෙස මාර්ගෝපදේශ අනුගමනය කරන ලෙස ණය නිලධාරීන්ට උපදෙස් දෙන ලදී. ස්ථාවර නියෝගයක් හෝ වැටුපක් ප්‍රේෂණය කිරීමෙන් පසු ණය පරිපාලන අංශය විසින් ණය නිකුත් කිරීම කරනු ලැබේ.

ප්‍රේෂණය කිරීමෙන් තොරව ලබා දී තිබුණි.

1.8 බදු රෙගුලාසි වලට අනුකූල නොවීම විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

(i) 2006 අංක 10 දරන දේශීය ආදායම් පනතේ 200 වැනි වගන්තිය (XVIII පරිච්ඡේදය) අනුව, යම් ආයතනයක් විසින් වැඩිපුර ගෙවන ලද බදු අයකර ගැනීම සඳහා කොමසාරිස් ජනරාල්වරයා සෑහීමකට පත්වන්නේ නම් සහ ලිඛිතව නිසි පරිදි ඉල්ලා ඇති විට තක්සේරු වර්ෂය අවසානයේ සිට වසර තුනක් ඇතුළත අතිරික්තව ගෙවන ලද බද්ද අයකර ගත හැකි වේ. බැංකුව විසින් 2006 සිට 2015 දක්වා කාලය සඳහා රුපියල් 13,311,541 ක වැඩිපුර ගෙවූ මුද්දර ගාස්තුව හඳුනාගෙන 2015 තක්සේරු වර්ෂයේදී දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට දන්වා ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. බැංකුවට වැඩිපුර ගෙවූ මුද්දර ගාස්තු අයකර ගැනීමට අවශ්‍ය වුවද 2015 තක්සේරු වර්ෂය අවසානයේ සිට වසර තුනක කාලය තුළ බැංකුව අවශ්‍ය ක්‍රියා මාර්ග ගෙන නොතිබුණි.

මේවා දේශීය ආදායම් පනත මගින් නිදහස් කරන ලද ණය නිදහස් කිරීමේදී අයකළ මුද්දර ගාස්තුය. බදු උපදේශකගේ මතය අනුව අනාගතයේ ගෙවිය යුතු මුදල් වලින් අයකර ගනු ලැබේ.

මුද්දර ගාස්තු වැඩිපුර ගෙවූ මුදල අයකර ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

1.9 තොරතුරු තාක්ෂණ පොදු පාලන

විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

(i) බැංකුවේ උපස්ථ (Backups) නිසි පිටස්තර ස්ථානයක (Off-site Location) ගබඩා කර නොමැත. නිරීක්ෂණ කැමරා, ප්‍රවේශ පාලන සහ අනතුරු ඇඟවීම් (alarm) වැනි ප්‍රමාණවත් භෞතික ආරක්ෂණ පියවරයන් නොමැතිව බැංකුව උපස්ථ මාධ්‍ය (Backup Media) හයිඩ්පාක් කොන්ටේනර් ගබඩාවේ ගබඩා කර ඇත. වැදගත් උපස්ථ දත්ත නුසුදුසු ස්ථානයක ස්ථානගත කිරීම හේතුවෙන්, දත්ත සොරකම්, ගින්න සහ අනෙකුත් ස්ථානීය විපත්වලට ලක් විය හැක. මෙම පරිචය දත්ත වල අඛණ්ඩතාව සහ රහස්‍යභාවය අගතියට පත් කළ හැකි අතර මූල්‍යමය වශයෙන් වැදගත් දත්ත අනිසි ලෙස භාවිතා කිරීමට හේතු විය හැක. තවද, භාවිතා වන පරිචය වනුයේ ප්‍රාථමික දත්ත මධ්‍යස්ථානයෙන් අවම වශයෙන් කිලෝමීටර් 30ක් දුරින් පිහිටි ස්ථානයක සහ අදාළ ආරක්ෂාව සහ පාලනයන් සහිත සුදුසු සහ ආරක්ෂිත ස්ථානයක උපස්ථ

අදහස් සමඟ එකඟ වන අතර බැංකුවෙන් පිටතට උපස්ථක ස්ථානය මාරු කරනු ඇත.

වැදගත් උපස්ථක දත්ත ආරක්ෂා කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පියවරයන් ස්ථාපිත කිරීම අවශ්‍ය වේ.

පවත්වාගෙන යාමයි.

- (ii) පරිශීලක ප්‍රවේශ සමාලෝචනය යනු අවසර ලත් පරිශීලකයින් පමණක් යෙදුම් වෙත ප්‍රවේශ වී ඇති බව සහතික කිරීම සඳහා වරින් වර සත්‍යාපනය කළ යුතු පාලනයකි. කෙසේ වෙතත්, පද්ධතියට පරිශීලක ප්‍රවේශයේ යෝග්‍යතාවය පිළිබඳව බැංකුව විසින් 2022 වර්ෂයේදී වරින් වර සමාලෝචනයක් සිදු කර නොමැති බව නිරීක්ෂණය විය.

	පරිශීලක ප්‍රවේශය වරින් වර සමාලෝචනය කිරීමට අපි නව ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වා දෙන්නෙමු.	කාලීන පරිශීලක ප්‍රවේශ සමාලෝචනයක් වාර්ෂික පදනම මත සිදු කළ යුතුය.
	පරිශීලක ප්‍රවේශ සමාලෝචන ක්‍රියාවලිය 2023 ජූලි සිට ආරම්භ වේ.	

- (iii) 2021 ජූලි 20 දිනැති CBSL මාර්ගෝපදේශ අංක 02/2021 හි 25 වැනි වගන්තියට (CCTV කැමරා පරිපාලනය සහ නඩත්තුව) අනුකූලව, ශාඛා මගින් නිසි වාර්තා තබා ගැනීමක් නොතිබුණු නිසා CCTV කැමරා පද්ධති ක්‍රියාත්මක වන්නේද යන්න තහවුරු කර ගැනීමට නොහැකි විය.

	වාර්තා තබා ගැනීමේ පද්ධතිය 2022.09.15 හෝ ඊට පෙර හඳුන්වා දෙනු ලැබේ	CCTV කැමරාවල නිසි වාර්තා තබා ගැනීම බැංකුව විසින් පවත්වාගෙන යා යුතුය.

- (iv) CBSL මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකයේ 2022 ජනවාරි 10 දිනැති වක්‍රලේඛ අංක 01/2022 අනුව, මූල්‍ය ආයතන (FI) විසින් CCTV පද්ධතියේ ග්‍රහණය කරගත් සියලුම තොරතුරු අවම වශයෙන් දින 90ක කාලයක් පවත්වා ගත යුතුය. කෙසේ වෙතත්, බැංකුවේ කරුණු දැක්වීම් වලට අනුව , එය දින 10 සිට 40 දක්වා පරාසයක පැවතුනි.

	CBSL දැන් ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතාවය දින 90 දක්වා අඩු කර ඇත. අනාගත ස්ථාපනයේදී අපි ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතාවයට අනුකූල වන්නෙමු.	CBSL වක්‍රලේඛ සහ උපදෙස් වලට අනුකූල වීම අවශ්‍ය වේ.

- (v) 2021 ජූලි 20 දිනැති අංක 02/2021 දරන CBSL මාර්ගෝපදේශයට අනුව, සෑම මූල්‍ය ආයතනයකටම පරිශ්‍රය තුළ සහ ඉන් පිටත සම්පූර්ණයෙන්ම ක්‍රියාත්මක වන ශක්තිමත් CCTV පද්ධතියක් ස්ථාපනය කිරීමට උපදෙස් දෙන ලදී. ව්‍යාපාර පරිශ්‍ර යනු ප්‍රධාන කාර්යාලය, ශාඛා සහ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර, මුදල් ප්‍රතිවක්‍රීකරණ යන්ත්‍ර සහ මුදල් තැන්පතු යන්ත්‍ර (ATM/CRM/CDM), මුදල් මධ්‍යස්ථාන, සේවා සපයන ස්ථාන සහ පාරිභෝගික අනන්‍යතාවය තහවුරු කෙරෙන වෙනත් ඕනෑම ස්ථානයක් හෝ ස්ථාන අදහස් වේ. කෙසේ වෙතත්, කිරිඳිගොඩ ශාඛාවේ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර පරිශ්‍රය තුළ CCTV කැමරාවක් සවිකර නොතිබූ බව නිරීක්ෂණය විය.

	2022.11.28 දින තාක්ෂණික අංශය වෙත මැමය (MEMO) යැවීමට ඉල්ලුම් කර ඇත	CBSL මාර්ගෝපදේශයට අනුකූල වීම අවශ්‍ය වේ.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රුපියල් මිලියන 326 ක ලාභයක් වූ අතර පෙර වසරේ අනුරූප ලාභය රුපියල් මිලියන 547 ක් විය. එබැවින් මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයේ රුපියල් මිලියන 221 ක පිරිහීමක් නිරීක්ෂණය විය. පොළී වියදම රුපියල් මිලියන 2,123 කින් වැඩිවීමත් , පුද්ගලික පිරිවැය (personal cost) රුපියල් මිලියන 157 කින් සහ අනෙකුත් වියදම් රුපියල් මිලියන 132 කින් වැඩිවීම, පිරිහීමට ප්‍රධාන හේතු වේ.

2.2 ප්‍රධාන ආදායම් හා වියදම් අයිතම වල ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය

විස්තර	2022 රු.මිලියන	2021 රු.මිලියන	පෙර වර්ෂයට සාපේක්ෂව වෙනස්වීමේ ප්‍රතිශතය
පොලී ආදායම	8,425	6,612	27.42
පොලී වියදම	(5,679)	(3,556)	59.70
ශුද්ධ පොලී ආදායම	2,746	3,057	(10.17)
ශුද්ධ ගාස්තු හා කොමිස් ආදායම	353	343	2.92
අනෙකුත් මෙහෙයුම් ආදායම (ශුද්ධ)	100	49	104
මුළු මෙහෙයුම් ආදායම	3,198	3,448	(7.25)
ණය හා අනෙකුත් අලාභ සඳහා භානිකරණ ගාස්තු	(320)	(296)	8.11
ශුද්ධ මෙහෙයුම් ආදායම	2,878	3,152	(8.69)
කාර්ය මණ්ඩල පිරිවැය	1,544	1,387	11.32
අනෙකුත් වියදම්	722	566	27.56
එකතු කල අගය මත බදු වලට පෙර මෙහෙයුම් ලාභය	612	1,199	(48.96)
මූල්‍ය සේවා මත එකතු කල අගය මත බදු	309	320	(3.43)
බදු වියදම	(24)	331	(107.25)
වර්ෂය සඳහා ලාභය	326	547	(40.40)

2.3 අනුපාත විශ්ලේෂණය

2.3.1. විගණනයට ලද තොරතුරු අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය හා පෙර වර්ෂය සඳහා බැංකුවේ වැදගත් ගිණුම් අනුපාත කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

අනුපාතය	2022	2021
ලාභදායීතා අනුපාත		
(i) ශුද්ධ ලාභ අනුපාතය (ප්‍රතිශතය)	3.68	7.81
(ii) ශුද්ධ පොලී ආදායම / පොලී ආදායම (ප්‍රතිශතය)	32.59	46.22
(iii) පොලී ආදායම සඳහා පොලී පිරිවැය (ප්‍රතිශතය)	67.41	53.78
(iv) සාමාන්‍ය වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ (ප්‍රතිශතය)	0.52	0.88
(v) සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන්ගේ අරමුදල මත ප්‍රතිලාභ (ප්‍රතිශතය)	4.99	9.02

ප්‍රාග්ධන සැපයීම් අනුපාතය

ස්ථර I (Tier I) ප්‍රාග්ධනය (අවමය සියයට 8.5)	26.56	22.38
ස්ථර II (Tier II) (අවමය සියයට 12.5)	27.61	23.02
ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාත		
ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතය	31.52	26.6
වෙනත් අනුපාත (රුපියල්)		
කොටසක ඉපැයුම	5.04	8.46
කොටසකට ශුද්ධ වත්කම්	103.79	98.18
වර්ෂ අවසාන වෙළඳපල වටිනාකම	27.8	30.5

අ) සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ ශුද්ධ ලාභ අනුපාතය සියයට 7.81 (2021) සිට සියයට 3.68 (2022) දක්වා අඩු වී ඇති අතර ශුද්ධ පොලී ආදායම ද 46.22 (2021) සිට 32.59 (2022) දක්වා අඩු වී තිබුණි. පොලී වියදම් වැඩිවීම සහ පුද්ගලික සහ අනෙකුත් වියදම් වැඩිවීම අදාළ වෙනස්කම් සඳහා හේතු වී තිබුණි.

ආ) සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිලාභ සහ සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන්ගේ අරමුදලේ ප්‍රතිලාභය පිළිවෙලින් සියයට 0.88 (2021) සිට සියයට 0.52 (2022) සහ සියයට 9.02 (2021) සිට සියයට 4.99 (2022) දක්වා අඩු වී ඇත. ශුද්ධ ලාභයේ අඩු වීම මෙම අනුපාතවල හඳුනාගත් පහත වැටීමට ප්‍රධාන හේතුව වේ.

ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂයේදී කොටසක ඉපැයීම් 8.46 (2021) සිට 5.04 (2022) දක්වා අඩු වී ඇති අතර, වසර අවසානයේදී කොටසක වෙළඳපල වටිනාකම 30.5 (2021) සිට 27.8 (2022) දක්වා අඩු වී ඇත.

2.3.2 ණය සහ අත්තිකාරම් සහ සම්පූර්ණ තැන්පතු මත පදනම්ව බැංකුවේ වෙළඳපල කොටස පහත දැක්වේ.
(අ) ණය සහ අත්තිකාරම් මත පදනම් වූ වෙළඳපල කොටස.

	2022	2021	2020	2019	2018
	-----	-----	-----	-----	-----
බැංකුවේ මුළු ණය සහ අත්තිකාරම් (රු. මිලියන)	44,637	43,572	42,659	42,360	38,812
වෙළඳපොලේ මුළු ණය සහ අත්තිකාරම් (රු. මිලියන)	995,902	925,168	801,650	760,057	712,511
බැංකුවේ වෙළඳපල කොටස (ප්‍රතිශතයක් ලෙස)	4	5	5	6	5

(ආ) තැන්පතු මත පදනම් වූ වෙළඳපල කොටස

	2022	2021	2020	2019	2018
	-----	-----	-----	-----	-----
බැංකුවේ මුළු තැන්පතු	50,245	49,813	47,947	42,504	37,016
වෙළඳපොලේ මුළු තැන්පතු (රු. මිලියන)	1,856,219	1,762,633	1,553,621	1,277,529	1,084,612
බැංකුවේ වෙළඳපල කොටස (ප්‍රතිශතයක් ලෙස)	3	3	3	3	3

2.3.3 බැංකුවේ ණය ගැනීම්

	2022 Rs Million	2021 Rs Million	2020 Rs. Million	2019 Rs. Million	2018 Rs. Million
මුළු ණය ගැනීම්	4,135	5,090	5,542	6,866	6,653
කොටස් හිමියන්ගේ අරමුදල්	6,716	6,354	5,782	5,119	4,757
ණය හා ස්කන්ධ ප්‍රාග්ධන අනුපාතය	0.62	0.80	0.96	1.34	1.40
තෝලන අනුපාතය	38%	44%	49%	57%	58%
පොලී ආවරණ අනුපාතය	1.5	3.0	2.6	2.1	1.8

සමාලෝචිත වර්ෂයේ ණය හා ස්කන්ධ ප්‍රාග්ධන අනුපාතය 0.62 ක් වූ අතර එය බැංකුවේ අඩු තෝලන තත්ත්වයක් (Low gearing situation) පෙන්නුම් කරයි. බැංකුවට හිතකර තත්ත්වයක් ඇති කරමින් පසුගිය වසර පහ තුළ එහි ණය හා ස්කන්ධ ප්‍රාග්ධන අනුපාතය අඩු වී ඇත. පසුගිය වසර පහක කාලය තුළ බැංකුව විසින් සිය ණය ප්‍රාග්ධනය පියවීම මෙයට හේතු විය. කෙසේ වෙතත්, පෙර වසර හා සසඳන විට පොලී ආවරණ අනුපාතය සියයට 50 කින් අඩු වී ඇත.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1. හඳුනාගත් පාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

(i) පවරා ගත් දේපල විකිණීම

බැංකුව විසින් 2022 වර්ෂය තුළදී පවරාගත් දේපල 09 ක් විකුණා ඇති අතර ඉන් ආපසු අයකරගත යුතු මුදල රුපියල් මිලියන 10.13 ක් වූ අතර විකිණීමේදී රුපියල් මිලියන 1.81 ක අලාභයක් සිදුවී ඇත.

ණය සඳහා ණය ගැනුම්කරුවන්ගේ ඉතුරුම් ගිණුමට 106500000850 රුපියල් 405.92 ක අතිරික්ත මුදල සහ ණය සඳහා පොලී ආදායම් ගිණුමට 107500000290 රුපියල් 30,000 ක මුදල මාරු කිරීමට අපි දැනටමත් අවශ්‍ය කටයුතු කර ඇත.

අදාළ ගනුදෙනු වලින් බැංකුවට සිදුවන පාඩුව වළක්වා ගැනීමට හෝ අවම කර ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

(ii) අම්පාර ශාඛාවේ ලබා දී ඇති වංචනික ණය

සුමිත්‍රා හසලක (පුද්ගලික) සමාගමට 2018 වර්ෂයේදී අම්පාර ශාඛාව මගින් රුපියල් මිලියන 8 ක වංචනික ණය හතක් ලබා දී ඇති අතර පසුව එම ණය අක්‍රිය ගණයට පවරා ඇත. 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මෙම ණයවල සමස්ත හිඟ ශේෂය රුපියල් මිලියන 12.6 කි.

ණය ආපසු අයකර ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග අපි දැනටමත් ගෙන තිබේ.

වංචනික ක්‍රියාකාරකම් වළක්වා ගැනීම සඳහා බැංකුවේ අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතිය ශක්තිමත් කිරීම සහ හිඟ ශේෂය අය කර ගැනීම සඳහා අයකර ගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කිරීම නිර්දේශ කෙරේ.

(iii) අක්‍රීය ණය සහ අත්තිකාරම් 151 කට අදාළව 2022 වර්ෂය තුළදී බැංකුව විසින් රුපියල් මිලියන 5.53 ක හිඟ පොලී සහිත සමස්ථ ප්‍රාග්ධන ශේෂයක් කපා හැර ඇත. ඇගයීම් අවස්ථාවේ අනපේක්ෂිත ණය අවදානම් සහ දුර්වල ණය අයකරගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග හේතුවෙන් බැංකුවට ණය කපා හැරීමට සිදු විය. රට තුළ පැවති අහිතකර සාර්ව ආර්ථික සාධක හේතුවෙන් මෙම තත්ත්වය උග්‍ර විය. දුරදර්ශී පදනමක් මත ණය කපා හැරියද, අයකර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය අඛණ්ඩව සිදුවෙමින් පවතී. එවැනි දුර්වලතා ඉවත් කිරීම සඳහා කළමනාකාරිත්වය බොහෝ ක්‍රියාවලීන් සහ ක්‍රියා පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කළේය. ණය ලබා දීමේදී බැංකුව විසින් පාරිභෝගිකයා වන නිසි පරිදි ඇගයීමක් සිදු කළ යුතු අතර නිසි අයකර ගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

(iv) සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් නොමැති වීම/ ණය පද්ධතියෙන් වාර්තා මකා දැමීම හේතුවෙන් EPF ගනුදෙනුකරුවන් 70 දෙනෙකුට රුපියල් මිලියන 3.45 ක හිඟ මුදල් 2022 කාලසීමාව සඳහා ගෙවීම මත බැංකුව විසින් ප්‍රතික්ෂේප කර තිබුණි. එමගින් බැංකුවට රුපියල් මිලියන 12.49 ක පාඩුවක් සිදුවිය හැකිය. ඔබගේ නිරීක්ෂණය නිසි ලෙස අවබෝධ කරගත් අතර එම පාඩුව අවබෝධ කර ගැනීමෙන් පසුව EPF නඩු 70ක් විමර්ශනය කිරීමට ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර විගණක (CIA) වෙත පවරා ඇත. මෙම ණය අයකර ගැනීම සඳහා මේ වනවිට පරීක්ෂණ ක්‍රියාත්මක වන අතර විමර්ශනය අවසන් වූ පසු කළමනාකරණය තම ප්‍රතිචාරය ඉදිරිපත් කරනු ඇත. නොසැලකිල්ලක් හෝ විෂමාවාරයක් සිදුව ඇත්නම් සුදුසු විනය ක්‍රියාමාර්ග ආරම්භ කරනු ලැබේ. අදාළ ගණුදෙනු වලින් බැංකුවට සිදුවන පාඩුව වළක්වා ගැනීමට හෝ අවම කර ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

3.2 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතාව

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(i) ඉතා වැදගත් වෘත්තීයයන් සඳහා ලබා දී ඇති ණය 2016 සැප්තැම්බර් 28 දිනැති අංක GCL/2016/210 වක්‍රලේඛයට අනුව, බැංකුව විසින් ඉතා වැදගත් වෘත්තීයයන් (VIP) සඳහා නිවාස ණය පහසුකම් හඳුන්වා දී ඇති අතර 2016 වසරේ සිට 2018 දක්වා කාලය සඳහා මෙම යෝජනා ක්‍රමය යටතේ රුපියල් මිලියන 282.99 ක ණය 140ක ප්‍රමාණයක් ලබා දී ඇත. එයින් රුපියල් මිලියන 73.5ක් හෙවත් සියයට 25.97ක් වූ ණය 29ක් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට අක්‍රීය ණය ලෙස වර්ගීකරණය කර ඇත. කෙසේ වෙතත්, සුරැකුම් නොමැතිකම හේතුවෙන් බැංකුවට මෙම ණය සම්බන්ධව ද්විතීයික ණය අයකරගැනීමේ අවස්ථාවක් නොමැත.	ණය 06ක් අයකරගැනීම සඳහා අධිකරණයේ නඩු පවරා ඇති අතර අනෙකුත් ණය සඳහා පොරොන්දු නෝට්ටුවලට එරෙහිව පියවර ගැනීමට කළමනාකාරිත්වය තීරණය කළේය.	ණය ලබා දීමේදී බැංකුව විසින් නිසි පාරිභෝගික ඇගයීමක් සිදු කළ යුතු අතර නිසි අයකර ගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

(ii) 2022 ජනවාරි 18 දිනැති අංක 07/258/2022 දරන අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල පත්‍රිකාවට අනුව, කල්බදු ගිවිසුම අවසන් වීමට පෙර 2022 මාර්තු 31 දින සිට ත්‍රිකුණාමලය ශාඛාව වෙනුවෙන් ගත් බදු පරිශ්‍රයෙන් ඉවත් වීමට බැංකුව තීරණය කර ඇත. 2022 අප්‍රේල් 1 සිට 2027 මාර්තු 31 දක්වා වන කාලසීමාව සඳහා බැංකුව නව පරිශ්‍රයක් සඳහා ගිවිසුමකට ද එළඹ ඇත. කෙසේ වෙතත්, අලුත්වැඩියා කටයුතු ප්‍රමාද වීම හේතුවෙන් 2022 දෙසැම්බර් අවසානය දක්වා නව පරිශ්‍රය භාවිතයට සුදුසු තත්ත්වයක නොවීය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, දැනට පවතින බදු පරිශ්‍රය සඳහා රුපියල් 887, 250ක් සහ නව කල්බදු පරිශ්‍රය සඳහා රුපියල් 495,000ක් බැංකුවට ගෙවීමට සිදුවී ඇත. ඒ අනුව, ත්‍රිකුණාමලය ශාඛාව වෙනත් ස්ථානයකට ගෙන ඒමේ දුර්වල සැලසුම් හේතුවෙන් බැංකුවට අමතර වියදමක් දැරීමට සිදු වූ බව නිරීක්ෂණය විය.

පහත හේතූන් මත ත්‍රිකුණාමල ශාඛාව වෙනත් ස්ථානයකට ගෙන යාමට අපට නොහැකි විය. මහ බැංකු අනුමැතිය ප්‍රමාද වීම. එකල රටේ ආර්ථික තත්ත්වය. උදා: ඉන්ධන අර්බුදය, අමුද්‍රව්‍ය හිඟය, ආනයන සීමා කිරීම් ආදිය.

බැංකුවට සිදුවන පාඩු වළක්වා ගැනීමට හෝ අවම කර ගැනීමට කාලෝචිත හා නිවැරදි තීරණ ගත යුතුය.

(iii) ගනුදෙනුකරුට ආපසු ගෙවීමේ නොහැකියාව සම්බන්ධයෙන් සාක්ෂි තිබුණද, එම සාක්ෂි සැලකිල්ලට නොගෙන බැංකුව පහත සඳහන් ණය පහසුකම් සඳහා පුරෝකථනයන් කර ඇත

එකඟ වේ. 107850000042 මෙම බදු දීම සම්බන්ධයෙන් පවරා ඇති නඩුවේ තීන්දුව ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට නියමිතය. නඩුවේ නීතිමය තත්ත්වය මත පදනම්ව මුදල් ප්‍රවාහය සැලසුම් කර ඇත. කෙසේ වෙතත්, ශාඛාව වෙත පවතින සාක්ෂි මත පදනම්ව වඩාත් නිවැරදි මුදල් ප්‍රවාහයන් ඉදිරියට ගෙන යනු ඇත.

මුදල් ප්‍රවාහ පුරෝකථනය පිළිගත හැකි සහ නිවැරදි විය යුතුය.

ණය අංකය	2021 වර්ෂයේ පුරෝකථනය කළ මුදල් ප්‍රමාණය (රුපියල්.)	2022 වර්ෂය තුළ ලැබුණු මුදල (රුපියල්.)	2022 වර්ෂයේ පුරෝකථනය කළ මුදල් ප්‍රමාණය (රුපියල්.)	2023 වර්ෂයේ ලැබුණු මුදල (පළමු මාස 3) (රුපියල්.)	නිරීක්ෂණ
101730000016	13,621,174	2,334,933	5,070,951	400,014	පාරිභෝගිකයා 2022 අප්‍රේල් 12 වන දින මාස 06ක සහන කාලයක් ඉල්ලා ඇති අතර, එය සැලකිල්ලට නොගෙන, පාරිභෝගිකයා තම ණය කල් පිරෙන තෙක් ඔහුගේ EMI මුදල රුපියල් මිලියන 1.69ක් අඛණ්ඩව ගෙවනු ඇතැයි බැංකුව පුරෝකථනය කර ඇත.
101521000106	7,835,004	නැත	1,958,751	නැත	පාරිභෝගිකයා 2022 අප්‍රේල් 12 වන දින මාස 06ක සහන කාලයක් ඉල්ලා ඇති අතර, එය සැලකිල්ලට නොගෙන, පාරිභෝගිකයා තම ණය කල් පිරෙන

303730000001 මෙම දේපල 2023 ජනවාරි මාසයේදී වෙන්දේසි කිරීමට සැලසුම් කර තිබූ අතර ඒ අනුව මුදල් ප්‍රවාහයන් සැලසුම් කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, පාරිභෝගිකයා විකිණීමට එරෙහිව වාරණ නියෝගයක් ලබාගෙන ඇත. 114730000024 මෙම ණය මුදල සාමාන්‍ය තත්වයේ පවතී. ආපසු ගෙවීම 2023 දෙසැම්බර් සිට ආරම්භ වේ. උපවිත පොළීය වැරදි ලෙස මුදල් ප්‍රවාහය සටහන් කර ඇත.

					තෙක් ඔහුගේ EMI මුදල රුපියල් 652,917ක් නොකඩවා ගෙවනු ඇතැයි බැංකුව පුරෝකථනය කර ඇත.
1017 3000 0007	28,706,4 09	2,750, 428	4,077, 420	නැත	2022 ජූලි 18 දිනැති ලිපියට අනුව 2022 දෙසැම්බර් දක්වා රුපියල් මිලියන 1ක් ගෙවීමට පාරිභෝගිකයා එකඟ වී ඇති අතර බැංකුව විසින් එය නොසලකා තම ණය කල් පිරෙන තෙක් ඔහුගේ EMI මුදල රුපියල් මිලියන 1.36ක් නොකඩවා ගෙවනු ඇතැයි බැංකුව පුරෝකථනය කර තිබුණි.

(iv) Loss Given Defult (LGD) ගණනය කිරීම සඳහා සලකා බැලූ සමහර ණය පහසුකම්, එවැනි ණය පහසුකම්වල ණය ඉතිහාසය තුළ ක්‍රියාකාරී නොවන කාණ්ඩය යටතේ වර්ගීකරණය කර නොමැත. මේ නිසා, සාමූහික භාණ්ඩකරනයන් ගණනය කිරීම සඳහා භාවිතා කරන ලද LGD, අවතක්සේරු කර ඇත. විශ්ලේෂණය පහත පරිදි වේ.

වර්ගය	බැංකුවට අනුව ගණනය කිරීම		ක්‍රියාකාරී ණය		LGD ගණනය කිරීම සඳහා සලකා බලන ලද ක්‍රියාකාරී ණය ප්‍රතිශතය
	පළමු NPL ශේෂය	මුළු අලාභය	පළමු NPL ශේෂය	මුළු අලාභය	
Guarantor	37,885,512.57	152,270.38	30,973,189.00	116,920.00	81.75%
EPF	112,036,229.72	668,503.37	50,060,954.00	16,862.00	44.68%
Mortgage	58,355,124.53	46,109.68	29,763,890.86	7,933.00	51.00%

3 වන අදියර යටතේ වර්ගීකරණය කළ යුතු ණය තීරණය කිරීමේදී (සක්‍රීය නොවන ණය) බැංකුව දින 90කට වැඩි කාලයක් ගෙවිය යුතු සහ කාල සීමාව තුළ ප්‍රතිසැකසුම් (Reschedule) ණය සලකා බලා ඇත. තවදුරටත් බැංකුව විසින් Moratorium දෙන ලද ණය පහසුකම් සඳහා පද්ධතියේ DPD අතින් සකස් කර ඇත. ඒ අනුව අදියර ගණනය කිරීම සඳහා මෙම කොන්දේසි දෙකම සලකා බලා ඇති අතර LGD ගණනය කිරීම සඳහා එවැනි සමහර ණය සලකා බලා ඇත. PD සහ LGD ගණනය කිරීම සඳහා නිවැරදි සහ සම්පූර්ණ තොරතුරු භාවිතා කළ යුතුය.

3.3 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතාව

විගණනා නිරීක්ෂණය කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම නිර්දේශය

(i) ණය සහ අත්තිකාරම් - ක්‍රියාකාරී සහ අක්‍රීය ණය (සේවක අර්ථසාධක අරමුදල (EPF) සහ කල්බදු පහසුකම් Leasing හැර)

(අ) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මුළු හිඟ ණය සහ අත්තිකාරම් ශේෂය රුපියල් මිලියන 26,532 ක් වූ අතර, එදිනට අක්‍රීය ණය සහ අත්තිකාරම් රුපියල් මිලියන 5,357 ක් හෙවත් මුළු හිඟ ණය සහ අත්තිකාරම්වලින් සියයට 20 ක් විය. තවද, රු.මිලියන 2, 178 ක් හෝ සියයට 8.2 ක් Watch තත්ත්වය යටතේ වර්ගීකරණය

ප්‍රකාශිත කරුණු සමඟ බැංකුවේ අක්‍රීය ණය එකඟ වන අතර අනුපාතිකය පහළ කළමනාකාරිත්වය බැංකුවේ අක්‍රීය ණය (NPA) අනුපාතයට අඩු කිරීමට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග සමාන්තරව පවත්වා

කරන ලද අතර එය පසුව අක්‍රීය කාණ්ඩයට වර්ගීකරණය කිරීමේ අවදානමක් ඇත.

ගනිමින් සිටී.

ගැනීමට ක්‍රියා කළ යුතුය.

(ආ) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට ආයතනික ණය (coporate loan) 149 ක මුළු ප්‍රාග්ධන හිඟ ශේෂය රුපියල් මිලියන 1,506 කි. ඉන් රුපියල් මිලියන 852ක් (ණය 36ක්) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට අක්‍රීය ගණයට වර්ග කර ඇත. තවද, නිරීක්ෂණ තත්ත්වය (watch) යටතේ වර්ගීකරණය කරන ලද රුපියල් මිලියන 59ක් පසුව අක්‍රීය කාණ්ඩය යටතේ වර්ගීකරණය වීමේ අවදානමක් ඇති බව නිරීක්ෂණය විය.

ප්‍රකාශිත කරුණු සමඟ එකඟ වන අතර කළමනාකාරිත්වය බැංකුවේ අක්‍රීය ණය (NPA) අඩු කිරීමට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගනිමින් සිටී.

වැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුතු අතර ආයතනික ණය (coporate loan) හිඟ ශේෂය අයකර ගැනීමට පසු විපරම් පියවර ගත යුතුය.

(ඇ) 2022 වර්ෂය තුළදී ලබා දී ඇති සහ ක්‍රියාකාරී නොවන කාණ්ඩයට මාරු කරන ලද ණය 2022 වර්ෂය තුළ ලබා දී ඇති ණය සංඛ්‍යාව 15,937 න් සියයට 15 ක් හෙවත් ණය සංඛ්‍යාව 2,747 ක් අක්‍රීය ගණයට මාරු කර ඇති අතර 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට එම ණයවල මුළු ප්‍රාග්ධන හිඟ ශේෂය රු. මිලියන 1,351 කි. 2021 වර්ෂය තුළ ලබා දී ඇති මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 10ක් ණය අක්‍රීය ගණයට මාරු කර ඇති අතර, පෙර වසර හා සසඳන විට සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ සියයට 5ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරයි.

රටේ ආර්ථික අර්බුදය ඉහළ උද්ධමනයකට හේතු වී ඇති අතර ඒ නිසා සමාන මාසික වාරික (EMI) ගෙවීමට අපහසු වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, අනපේක්ෂිත ලෙස පොලී අනුපාත වැඩිවීමත් සමඟ ආදායම් අඩුවීම නිසා ආපසු ගෙවීම දුෂ්කර විය. බැංකු අංශයේ, අක්‍රීය ණය (NPL) අනුපාතය 8.4% (1 වන කාර්තුව 2022) සිට 12.7% (1 වන කාර්තුව 2023) දක්වා වැඩි වන බව නිරීක්ෂණය විය.

ණය ලබා දීමට පෙර නිසි පාරිභෝගික ඇගයීම් සිදු කළ යුතුය.

(ii) ණය සහ අත්තිකාරම් - සේවක අර්ථසාධක අරමුදල (EPF)

(අ) සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට එරෙහිව 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට ලබා දී ඇති මුළු හිඟ ණය වටිනාකම රුපියල් මිලියන 13,777 ක් වූ අතර ඉන් රුපියල් මිලියන 9,100 ක මුදලක් අක්‍රීය ලෙස වර්ගීකරණය කර තිබූ අතර එය, ණය සහ අත්තිකාරම්වල මුළු හිඟ ශේෂයෙන් සියයට 66.05 ක් නියෝජනය කරයි. තවද, රු.මිලියන 341 ක් නිරීක්ෂණ තත්ත්වය (watch) යටතේ වර්ගීකරණය කර ඇති අතර එය පසුව අක්‍රීය කාණ්ඩයට ඇතුළත් වීමේ අවදානමක් ඇති බව නිරීක්ෂණය විය.

EPF ණය ගන්නන් අතර EPF අරමුදලෙන් වාර්ෂික හිමිකම් පෑමට ඉඩ දෙමින් ණය ගෙවීම පැහැර හැරීමේ පුරුද්දක් ඇත. සමහර ණය ගැණුම්කරුවන් ණය ගෙවීම පැහැර හැරීමේ චේතනාවෙන්ම ණය ලබා

ණය අයකර ගැනීමට අවශ්‍ය පියවර ගත යුතුය.

(ආ) 2016 සිට 2022 නොවැම්බර් දක්වා කාලය තුළ ලබා දී ඇති EPF ණය සංඛ්‍යාව 2,814ක් සඳහා එක සමාන මාසික වාරික (EMI) එකක්වත් ලැබී නොතිබුණි. මෙම ණයවල සමස්ථ වටිනාකම රුපියල් මිලියන 1, 470 (ප්‍රාග්ධන හිඟ මුදල් සහිත ප්‍රාග්ධනය) වූ අතර එය 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට බැංකුවේ මුළු EPF ණය වලින් සියයට 10.67 ක් නියෝජනය කරයි. රුපියල් 3, 502 ක් වටිනා EPF ණය සංඛ්‍යාව 6,155 කි. එයින් 2022 වර්ෂය තුළ රුපියල් මිලියන 1,269 ක් වටිනා EPF ණය 2,443 ක් සඳහා කිසිදු EMI ගෙවීමක් ලැබී නොතිබුණි.

ගන්නද එවැනි තත්ව ණය අයකර ගැනීමට ඇගයීමේ අදියරේදී නිසි ක්‍රියාමාර්ග ගත ඇගයීමට ලක් කළ යුතුයි. නොහැකි වේ. තරඟකාරී ආයතන ලිහිල් කොන්දේසි ඉදිරිපත් කරන බැවින් වැටුප් ප්‍රේෂණ වැනි වැඩිදුර පාලනයන් ක්‍රියාත්මක වී නොමැත. කෙසේ වෙතත්, අපි EPF ණය අයකර ගැනීමේ උත්සාහය ශක්තිමත් කර තිබේ. ප්‍රතිසාධන ක්‍රියාවලිය වෙනස් කර ඇති අතර 2023 මාර්තු සිට EPF හිඟ මුදල් එකතු කිරීම සඳහා වැඩි අවධානයක් යොමු කර ඇත.

(iii) කල්බදු පහසුකම් පිළිබඳ අත්තිකාරම්

2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට කල්බදු අත්තිකාරම්වල මුළු හිඟ ශේෂය රුපියල් මිලියන 758 ක් වූ අතර, එම දිනය වන විට මෙහි අක්‍රීය ශේෂය රුපියල් මිලියන 150 ක් හෙවත් කල්බදු සඳහා වූ මුළු අත්තිකාරම් ශේෂයෙන් සියයට 19.78 ක් විය. තවද රුපියල් මිලියන 119 ක් වටිනා කල්බදු පහසුකම් 92 ක් watch තත්ත්වය යටතේ වර්ගීකරණය කර ඇති අතර ඒවා පසුව අක්‍රීය කාණ්ඩය යටතේ වර්ගීකරණය වීමේ අවදානමක් ඇති බව නිරීක්ෂණය විය.

මීට පෙර කල්බදු පහසුකම් මෙම හිඟ සඳහා ප්‍රතිසාධන කටයුතු ශේෂයන් අයකර සිදු කරනු ලැබුවේ කල්බදු ගැනීමට අවශ්‍ය අංශයෙනි. ඇතැම් පියවර ගත යුතුය. කාලසීමාවන් තුළ අයකර ගැනීම් සිදුකිරීමට වගකිවයුතු නිලධාරියකු නොසිටියේය. කෙසේ වෙතත්, කළමනාකාරිත්වය මෙම ගැටලුව පිළිබඳව සාකච්ඡා කළ අතර, මෙම කාර්යය ශක්තිමත් කිරීමේ අරමුණින් කල්බදු අයකර ගැනීම ද මෙම හිඟ ශේෂයන් අයකර ගැනීමට ද අවශ්‍ය පියවර ගැනීම ප්‍රතිසාධන දෙපාර්තමේන්තුවට පවරා ඇත. එතැන් සිට මේ සම්බන්ධ පැහැදිලි දියුණුවක් ඇත.

(iv) පවරා ගත් දේපල

2022 දෙසැම්බර් 31 වන විට පවරා ගත් දේපල යටතේ වර්ගීකරණය කරන ලද පොලී හිඟ ශේෂය සහිත ප්‍රාග්ධනය රුපියල් මිලියන 390.17 කි. හිඟ ශේෂයන් පිළිබඳ වයස් විශ්ලේෂණයන් පහත පරිදි වේ.

අප 2022 වර්ෂය තුළ හිඟ ශේෂය මණ්ඩල අනුමැතිය ඇතිව නියමිත වේලාවට පවරා ගත් දේපළ 09ක් අයකර ගැනීමට විකුණා ඇත. පවරා ගත් දේපල විකිණීම පියවර ගත යුතුය.

වර්ෂය	2022.12.31 දිනට පොලී සහ ප්‍රාග්ධනය		දේපල සංඛ්‍යාව	ප්‍රතිශතය
	ප්‍රාග්ධනය	පොලී ආදායම		
වසර 1 ට අඩු	1,700,827.07	2,338,387.75	2	0.54
වසර 1-2 අතර	249,717,321.19	51,893,845.05	1	79.12
වසර 2-3 අතර	7,493,797.90	1,642,945.85	1	2.37
වසර 3-4 අතර	31,791,053.49	6,846,274.72	9	10.07
වසර 4-5 අතර	11,214,297.28	2,188,402.64	2	3.55
වසර 5 කට වැඩි	13,709,537.47	9,636,765.11	87	4.34
මුළු ගණන	315,626,834.40	74,546,621.12	102	100

ප්‍රමාද කිරීම සම්බන්ධයෙන් අප එකඟ වෙමු. පවරා ගත් දේපල බැහැර කිරීමට කළමනාකාරිත්වය සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගනිමින් සිටී.

(v) ඉහළම තැන්පතුකරුවන් දසදෙනා (10)

2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට ඉහළම ස්ථාවර තැන්පතුකරුවන් 10 දෙනාගේ මුළු එකතු කළ වටිනාකම රුපියල් මිලියන 2,223 කි. ඒ තුළ සමෘද්ධි ප්‍රජාමූල බැංකු සංගමය සහ සමෘද්ධි ප්‍රජා මූලික බැංකු සමිතිය රුපියල් මිලියන 1183 ක ස්ථාවර තැන්පතු වටිනාකම නියෝජනය කරන අතර එය මුළු ඉහළම තැන්පතුකරුවන් 10 දෙනාගේ වටිනාකමින් සියයට 53 ක් නියෝජනය කරයි.

සංස්ථාපිත විශාල තැන්පතු තැන්පතුකරුවන්ගේ සිට හිමියන් කිහිප කුඩා තැන්පතුකරුවන් දෙනෙකු මත යැපීම දක්වා මාරු වීමෙන් අවම කිරීම සඳහා සාන්ද්‍රණ අවදානම උපාය මාර්ගික තීරණ (Concentration Ratio) ගැනීම අවශ්‍ය වේ. අවම කිරීමට සහ ද්‍රවශීලතා අවදානම කළමනාකරණය කිරීමට බැංකුව උපායශීලීව ඉහළම තැන්පත්කරුවන් 10 දෙනා මත යැපීම අඩු කරයි.

4. ප්‍රසම්පාදන කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය

බැංකුව විසින් ණය ප්‍රතිසාධන කළමනාකරණ පද්ධතියේ ව්‍යාපෘතිය සඳහා Avonet Technologies (PVT) Ltd වෙත රුපියල් මිලියන 12 ක් 2018 දී ප්‍රදානය කර ඇති අතර 2019 මැයි 21 දින රුපියල් මිලියන 9.9 ක පිරිවැයක් සඳහා ගිවිසුමකට එළැඹ ඇත.

(අ) සාකච්චා වලට අනුව, බැංකුව විසින් ලංසුකරුවන්ගෙන් ලිඛිතව මිල අඩු කිරීම් ලබා ගත යුතුය. කෙසේ වෙතත්, එවැනි ලේඛනයක් විගණනයට ඉදිරිපත් කිරීමට බැංකුව අපොහොසත් විය.

(ආ) කාර්ය සාධන ඇප බැඳුම්කරය (performance bond) 2020 මාර්තු 05 දිනෙන් කල් ඉකුත් වී ඇති අතර එම ඇප බැඳුම්කරය (performance bond) දීර්ඝ කිරීම සඳහා ටෙන්ඩර් මණ්ඩලයේ ලේකම් විසින් 2020 පෙබරවාරි 26 වැනි දින ඉල්ලීමක් කර ඇත. කෙසේ වෙතත්, දීර්ඝ කරන ලද කාර්ය සාධන ඇප බැඳුම්කරය (performance bond) විගණනයට ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

කළමනාකාරිත්වය සැපයුම්කරුවන් සමඟ සාකච්චා කර ඇති අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පිරිවැය අඩු කර ඇත. දුර්වල ලේඛනගතකරණය පිළිබඳ පෙන්වා දුන් කරුණු සමඟ අප එකඟ වන්නෙමු. ඉදිරියේදී ක්‍රියාකාරකම් ලේඛනගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ක්‍රියාත්මක කරනු ඇත.

අදහසට එකඟ වන අතර අදාළ නිලධාරීන් සැපයුම්කරු සමඟ සාකච්චා කර 2023 මැයි මස අවසානය හෝ ඊට පෙර නව කාර්ය සාධන සුරක්ෂණයක් ඉදිරිපත් කිරීමට එකඟ වී ඇත. එවැනි අනපසුවීම් වළක්වා ගැනීම සඳහා, අපි අදාළ නිලධාරීන් සඳහා විනය ක්‍රියාමාර්ග ආරම්භ කරන්නෙමු.

නිර්දේශය

ප්‍රසම්පාදන කටයුතු සඳහා නිසි ලියකියවිලි පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය වේ.

ගිවිසුම් සහ ඇප බැඳුම්කර කල් ඉකුත් වී ඇත්නම් දීර්ඝ කිරීමට සහ එම ලේඛන විගණනයට ලබා දීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.